

POSTANOWIENIE

Dnia 16 maja 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa R. s.r.o. z siedzibą w Č. (C.)

przeciwko R. S. i M. S.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 16 maja 2019 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanych

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 22 grudnia 2017 r., sygn. akt I ACa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Powódka - R. s.r.o. w C. wniosła o zasądzenie od pozwanych solidarnie na jej rzecz kwoty 649 144,92 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 19 grudnia 2012 r. i kosztami procesu na podstawie wypełnionego weksla gwarancyjnego in blanco wystawionego przez pozwanego R. S. i poręczonego przez pozwaną M. S. W dniu 18 stycznia 2013 r. Sąd Okręgowy w K. wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, w którym uwzględnił w całości żądanie powódki. Po rozpatrzeniu sprawy na skutek wniesienia zarzutów przez pozwanych, wyrokiem z dnia 25 października 2016 r. Sąd Okręgowy utrzymał nakaz zapłaty w całości w mocy.

Z ustaleń wynika, że w dniu 4 maja 2011 r. w C. powódka udzieliła R. sp. z o.o. w C. kredytu w kwocie 628 357,50 zł. Strony ustaliły, że w kwestiach nie uregulowanych wyraźnie znajdzie zastosowanie czeski kodeks handlowy w

aktualnym brzmieniu. Kredyt miał zostać wypłacony w dniu 11 maja 2011 r. na rachunek kredytobiorcy i zwrócony do dnia 31 stycznia 2012 r. Umowa znajdowała oparcie w § 497 i następnych kodeksu handlowego nr 513/1991. Podpisał ją w imieniu obydwu spółek J. V., działający jako jedyny wspólnik spółki R. s.r.o. z siedzibą w C. i jej członek zarządu wykonujący prawa jedynego wspólnika na zgromadzeniu wspólników spółki R. sp. z o.o. z w C.. Kredyt został wypłacony zgodnie z umową. W dniu 4 maja 2011 r. strony podpisały również aneks nr 1 do umowy. Spółkę R. s.r.o. reprezentował J. V., a spółkę R. sp. z o.o. w C. - pozwany R. S. Strony potwierdzały fakt zawarcia umowy kredytowej oraz wysokość udzielonego kredytu. Uzgodniły termin zwrotu kredytu nie później niż dnia 29 lutego 2012 r. Jednocześnie pozwany R. S. przystąpił do długu po stronie spółki R. sp. z o.o. w C. i stał się dłużnikiem solidarnym tego zobowiązania. Strony uzgodniły także, że zabezpieczeniem wierzytelności z umowy kredytu będzie weksel własny in blanco wystawiony przez pozwanego R. S., a poręczony przez jego żonę M. W wypadku zwłoki powstanie uprawnienie do wypełnienia weksla in blanco na kwotę odpowiadającą dłużnej kwocie wraz z odsetkami. Spory dotyczące praw i obowiązków stron umowy wynikających z umowy i aneksu lub wprost nawiązujących do nich, jak również z umowy o przystąpieniu do zobowiązania - jeżeli spór nie zostanie rozwiązany ugodowo - rozstrzygać miał sąd Republiki Czeskiej właściwy według siedziby kredytodawcy. Postanowienie to nie miało jednak zastosowania do weksla wydanego w celu zabezpieczenia spłaty kredytu. Pozwany R. S. wystawił weksel własny in blanco poręczony na odwrocie przez pozwaną M. S. Roszczenie powoda wynikało ze zobowiązania wekslowego i poręczenia wekslowego zabezpieczającego zobowiązanie wystawcy powstałe w wyniku przystąpienia pozwanego do długu po stronie kredytobiorcy - spółki R. sp. z o.o. w C. Podstawa zobowiązania wynikała z łączącej strony umowy kredytu z 4 maja 2011 r. i zawartego aneksu nr 1 z tej samej daty. Zarzuty pozwanych, którzy kwestionowali istnienie zabezpieczonego zobowiązania spowodowała przeniesieniu sporu na płaszczyznę stosunku podstawowego. Ważność i skutki prawne umowy kredytowej i aneksu nr 1 Sąd Okręgowy ocenił według czeskiego prawa materialnego, uznając - zgodnie z postanowieniami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 593/2008 z 17 czerwca 2008 r. w sprawie prawa

właściwego dla zobowiązań umownych (Rzym I) - zgodną wolę stron obligacyjnych stosunków umownych za podstawową metodę określenia prawa właściwego dla tych stosunków (art. 3 ust. 1 cyt. Rozporządzenia). Dopuszczalność zawarcia umowy między spółką, a jej jedynym wspólnikiem reprezentowanymi przez tę samą osobę Sąd rozważył na podstawie postanowienia § 132 pkt 3 ustawy nr 513/1991 Sb kodeksu handlowego Republiki Czeskiej, który nakazuje, aby umowy zawarte między spółką a jedynym wspólnikiem tej spółki, jeżeli wspólnik ten działa również w imieniu spółki, miały formę protokołu notarialnego lub formę pisemną, a dokument musi zostać podpisany przed organem upoważnionym do legalizacji. Sąd Okręgowy wyłożył ten przepis posiłkując się komentarzem oraz wyrokiem Sądu Najwyższego Republiki Czeskiej z dnia 27 kwietnia 2011 r. (sygn. akt 29 Cdo 1464/2009) i uznał, że wymagania te odnoszą się do wypadku, w którym umowa zostaje zawarta między spółką a wspólnikiem będącym osobą fizyczną i jednocześnie pełniącym funkcję w organie reprezentacji spółki. W rozpatrywanej sprawie natomiast umowa została zawarta między dwiema osobami prawnymi - spółką R. s.r.o. i spółką R. sp. z o.o. Sąd ocenił, że nie jest to stan faktyczny podpadający pod wymagania formalne przewidziane w § 132 pkt 3 czeskiego kodeksu handlowego. Wprawdzie R. s.r.o. było jedynym wspólnikiem R. sp. z o.o., jednak przy zawarciu umowy R. s.r.o. nie działała w imieniu R. sp. z o.o. ale w swoim własnym, wobec czego umowę została zawarta skutecznie i jest ważna. Została też wykonana przez R. s.r.o. Przystąpienie pozwanego do długu znajduje oparcie w treści § 531 czeskiego kodeksu cywilnego. Sąd uznał za ważny także weksel, poddając go ocenie według prawa polskiego, zgodnie z dokonany przez strony w tym zakresie wyborem prawa. Wskazał na art. 79 w zw. z art. 103 oraz art. 78 pr. wekslowego. Ważność weksla in blanco poddał ocenie w zakresie zgodności jego wypełnienia z deklaracją wekslową, zaznaczając, że nie podważa to abstrakcyjnego charakteru zobowiązania wekslowego, natomiast rzutuje na rozkład ciężaru dowodu w procesie o należność z weksla. Podniesienie zarzutu niezgodności wypełnienia weksla z deklaracją wekslową przeniosło spór na poziom stosunku podstawowego, który uzasadniał sposób wypełnienia weksla przez powódkę. Zgodnie z art. 32 pr. wekslowego poręczyciel wekslowy odpowiada tak samo jak ten za kogo poręczył i solidarnie z innymi dłużnikami wekslowymi (art. 47

pr. wekslowego). W aneksie do umowy kredytu strony oznaczyły termin jego zwrotu z odsetkami umownymi i stopę procentową w wysokości 3,5 % rocznie od całej kwoty kredytu za okres od zawarcia umowy do końca stycznia 2012 r. oraz 10 % rocznie za okres od 1 lutego 2012 r.

Sąd Apelacyjny w (...), rozpoznając sprawę na skutek apelacji pozwanych, podzielił ustalenia i argumentację prawną Sądu pierwszej instancji.

Pozwani wnieśli skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego i oparli ją na obydwu podstawach z art. 398³ § 1 k.p.c. Zarzucili naruszenie przepisów postępowania - art. 382 k.p.c. oraz art. 1143 § 1 i 3 w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. oraz naruszenie prawa materialnego poprzez błędne niezastosowanie art. 10 pr. wekslowego oraz art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 38 k.c. i art. 108 k.c. w zw. z art. 2 k.s.h. i w zw. z art. 1 ust. 2 lit f) i g) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 593/2008 z dnia 17 czerwca 2008 r. w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych (Rzym 1), a także błędną wykładnię art. 132 pkt 3 czeskiego kodeksu handlowego.

Wnieśli o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego, w tym kosztach zastępstwa procesowego.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako środek odwoławczy o szczególnym charakterze, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie zadowalających stron. Realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowionego w art. 398⁹ k.p.c., w ramach którego Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występują przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. przesłanki uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania.

Skarżący uzasadnili potrzebę rozpatrzenia ich skargi podstawą z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c., to znaczy wystąpieniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego i oczywistą zasadnością złożonej skargi.

Dostrzeżone zagadnienie prawne ujęli w pytaniu, czy art. 108 k.c. można stosować per analogiam do oceny czynności prawnych podejmowanych przez zarząd spółki z ograniczoną odpowiedzialności, a w przypadku odpowiedzi twierdzącej czy art. 108 k.c. można stosować per analogiam do oceny czynności prawnych podejmowanych przez zarząd spółki z ograniczoną odpowiedzialności z siedzibą w Polsce, w przypadku gdy czynność prawna została poddana właściwości prawa obcego (prawa czeskiego), które takiego ograniczenia nie przewiduje.

Oczywistą zasadność swojej skargi łączyli z kolei z zarzutem, że weksel in blanco wystawiony przez pozwanego i poręczony przez pozwaną został wypełniony niezgodnie z zawartym porozumieniem, a to dlatego, że umowa kredytu z dnia 4 maja 2011 r., do której przystąpił pozwany była nieważna, a ponadto strony nie uzgodniły do jakiej wysokości odpowiada przystępujący do długu i poręczyciel wekslowy, mimo wyraźnie ujawnionej w treści umowy woli w tym zakresie. Zdaniem skarżących powództwo oparte na takim wekslu było bezzasadne i powinno ulec oddaleniu. Zagadnienie prawne mające uzasadnić wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej musi dotyczyć problemu istotnego zarówno z punktu widzenia sprawy, w której zostało wskazane jak i potrzeb generalnie i abstrakcyjnie rozumianej wykładni przepisów, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni. Skarżący powinni te cechy wskazanego przez siebie zagadnienia ująć w formie argumentacji jurydycznej.

Problem przedstawiony przez skarżących nie spełnia tych wymagań. Przede wszystkim dlatego, że pozwany nie kwestionuje zasadności stanowiska o poddaniu przez strony umowy kredytu i aneksu nr 1 do tej umowy - czeskiemu prawu materialnemu. Tym samym nie zachodzą podstawy do rozważania możliwości włączenia do podstaw materialnoprawnych tej umowy wymagań dotyczących formy zawarcia takiej umowy i ograniczeń przy jej zawieraniu, zaczerpniętych z innego systemu prawnego niż wybrany przez strony. Sposób reprezentacji spółki polskiej

zawierającej umowę kredytową nie stanowił źródła wątpliwości. Pozwani kwestionują jedynie prawidłowość zawarcia umowy przez spółkę czeską ze swoim wspólnikiem według prawa czeskiego, powołując się jednak na zasady obowiązujące przy dokonywaniu czynności prawnej przez pełnomocnika z samym sobą według prawa polskiego.

Skarga kasacyjna nie jest też oczywiście uzasadniona. Przesłanka przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. występuje tylko wtedy, kiedy dla przeciętnego prawnika już z samej treści skargi - bez dalszych badań i rozważań - jednoznacznie wynika, że przynajmniej jedna ze wskazanych w niej podstaw zasługuje na uwzględnienie, a jednocześnie zaskarżone rozstrzygnięcie jest jaskrawo nieprawidłowe. Obowiązkiem skarżącego jest wypunktowanie przyczyn świadczących o takim charakterze i skutkach jednego lub więcej wytkniętych w skardze kasacyjnej uchybień.

Tymczasem o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej ma świadczyć nieważność umowy, której przyczyny jednocześnie wskazywane są jako źródło poważnego zagadnienia prawnego wymagającego wyjaśnienia - sam skarżący więc dostrzega w tym zakresie niejasności. Kwestia niewskazania w deklaracji wekslowej zakresu odpowiedzialności została szeroko omówiona przez Sąd Okręgowy, stanowisko to zaakceptował Sąd Apelacyjny, a treść wywodów nie rodzi wątpliwości jakie chcieliby przypisać im skarżący i również nie może być uznana za argument świadczący o jaskrawej wadliwości zaskarżonego rozstrzygnięcia.

Uznać zatem należy, że przesłanki przedsądu, na które powołali się skarżący we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie wystąpiły. Okoliczności sprawy nie wskazują też, aby zachodziły inne podstawy przewidziane w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpatrzenia.